

Eva Kunovská

Habilitačná prednáška a obhajoba habilitačnej práce

RNDr. Sone Masnicovej, PhD.

Dňa 14. decembra 2011 zasadala Vedecká rada Akadémie Policajného zboru v Bratislave. Jedným z bodov programu tohto zasadnutia bolo prednesenie habilitačnej prednášky RNDr. Sone Masnicovej, PhD., a obhajoba jej habilitačnej práce.

Predsedom habilitačnej komisie bol prof. Ing. Václav Krajník, CSc., ktorý otvoril a viedol habilitačné konanie. Predstavil a privítal členov habilitačnej komisie – prof. Ing. Dr. h. c. Ferdinanda Devínskeho, DrSc., Ing. Jozefa Mlkvíka, PhD., a oponentov – prof. PhD. Jiřího Strausa, DrSc., prof. RNDr. Danielu Sivákovú, CSc., a MUDr. Norberta Moravanského, PhD. Konštatoval, že je naplnená požiadavka § 1, ods. 9 a 13 vyhlášky MŠ SR č. 6/2005 Z. z. o kvóte členov habilitačnej komisie, oponentov a najmenej piatich členov vedeckej rady. Habilitantka predložením všetkých dokumentov potrebných na habilitáciu splnila zákonom stanovenú podmienku. Predseda habilitačnej komisie informoval prítomných o základných udalostiach života habilitantky. Potom ju vyzval na prednesenie habilitačnej prednášky.

Habilitantka pútavým spôsobom predniesla svoju habilitačnú prednášku na tému „Rekonštrukcia podoby tváre z lebky“ a zúčastneným priblížila cieľ aj predmet skúmania svojej habilitačnej práce.

Následne dostali slovo oponenti, aby predniesli svoje oponentské posudky na habilitačnú prácu. Konštatovali v nich, že problematike, ktorú rieši habilitantka vo svojej práci, sa venuje veľmi málo expertov. Táto veľmi aktuálna téma je zatiaľ „nedotiahnutá“, je to tzv. biele miesto. RNDr. Masnicová sa zvolenej problematike venuje 10 rokov. Publikovala celý rad odborných článkov a vystupovala na mnohých vedeckých konferenciách. Vo svojej práci sumarizuje poznatky interdisciplinárneho charakteru z oblasti biológie človeka, biologickej antropológie a kriminalistickej praxe. Konečná podoba tváre je podľa doteraz používaných metód v kriminalistickej praxi veľmi nepresná. Autorkin výskum bol zameraný na analýzu hrúbky mäkkých tkanív tváre slovenskej populácie, testovanie presnosti metód rekonštrukcie profilu nosa z lebky a overenie platnosti neoklasických estetických kánonov tváre a možnosti ich využitia pre potreby rekonštrukcie tváre. Výsledky jej práce sú originálne pre našu populáciu, v určitých aspektoch sú diskutované aj s výsledkami iných autorov. V práci sú uvádzané niektoré prípady, v ktorých sa vďaka rekonštrukciám podarilo identifikovať kostrové nálezy, čo len dokazuje jej význam pre forenznú prax. Práca však na druhej strane poukazuje aj na limity techník rekonštrukcie a nutnosť nepreceňovania výsledku. Oponenti považujú prácu habilitantky za vynikajúci vklad do teórie a praxe kriminalistiky. Práca má vhodne vyvážený teoretický a experimentálny charakter, ponúka možnosti ďalšieho rozvoja v podmienkach kriminalistickej praxe.

Prof. PhD. Jiří Straus, DrSc., sa opýtal habilitantky, aký má názor na úspešnosť metódy rekonštrukcie tváre z lebky a aké sú poznatky o úspešnosti u iných autorov. Odpoveď habilitantky: Čo je vlastne úspešné? Je úspechom, keď nájdeme vysokú podobu osoby alebo keď podľa zobrazenej podoby je spoznaná osoba? Úspešnosť techník rekonštrukcie podoby tváre, a teda ich opodstatnenosť je veľmi ťažké otestovať a vyjadriť. Do procesu rozpoznávania tváre vstupuje príliš veľa faktorov, ktoré nevieme postihnúť, kontrolovať, prípadne v testovaní zohľadniť. Kvantitatívne hodnotenie úspešnosti u jednotlivých vedcov je rôzne. Úspešnosť svojich rekonštrukcií vyjadrujú percentom

pozitívne identifikovaných jedincov z celého súboru pozostatkov, pri ktorých bola realizovaná rekonštrukcia podoby tváre.

MUDr. Norbert Moravanský, PhD., sa zaujímal o názor habilitabky na budúcnosť a perspektívy vývoja metód rekonštrukcie podoby tváre z lebky, resp. ako nazerá na možnosti prekonávania limitných aspektov techník rekonštrukcie podoby tváre z lebky. Odpoveď RNDr. Masnicovej, PhD., – budúcnosť tejto metódy vidí v štandardizácii postupov a metód, vo vývoji počítačových technológií umožňujúcich realizovať celý rad výskumov (3D rekonštrukcie), ktorých výsledky budú skvalitňovať a spresňovať proces rekonštrukcie tváre z lebky.

Oponenti vyjadrili spokojnosť a súhlas s odpoveďami habilitantky. V závere svojich vystúpení na základe posúdenia habilitačnej práce odporučili, aby po úspešnej obhajobe bol habilitantke udelený vedecko-pedagogický titul docent v odbore 8.3.1. ochrana osôb a majetku.

Potom nasledovala verejná rozprava k habilitačnej práci, v ktorej vystúpili:

Prof. Ing. Miroslav Rybář, DrSc., konštatoval, že jednotlivé dôkazné prostriedky musia byť jednoznačné. Táto metóda má pri vyšetrovaní svoje limity a je len metódou podpornou. Antropologické metódy je potrebné kombinovať s inými metódami.

Doc. JUDr. Jozef Čentěš, PhD., hodnotil prednášku ako veľmi zaujímavú. Opýtal sa na riešenie prípadu, keď máme pri vyšetrovaní len kosť a nevieme k nej priradiť ďalšie informácie (napr. zavraždená osoba bola zo zahraničia). Existuje v tomto smere spolupráca so zahraničím, aby sa zistila totožnosť nájdenej osoby? Odpoveď: Antropológom je zadaná úloha – zistiť podrobný skelet (antropologická analýza a rekonštrukcia podoby tváre). Ak je osoba zo zahraničia, zverejní sa jej podoba v televízii alebo v databáze na internetovej stránke (tak to majú v USA). Bolo by vhodné pripraviť portál na hľadanie osôb pre celú Európu. Tu by bolo možné prezrieť si podoby tváre a porovnať ich s rekonštruovanou podobou.

Prof. PhDr. Ján Buzalka, CSc., sa opýtal habilitantky, či sa dajú z práce vyvodiť odporúčania pre prax. Odpoveď: Z práce vyplynuli mnohé závery a odporúčania pre odbornú prax. Jedným z najdôležitejších výsledkov tejto štúdie sú údaje o hrúbkach mäkkých tkanív slovenskej populácie rozdelené podľa pohlavia a veku. Štúdia nepotvrdila výskyt neoklasických kánonov ani pre polovicu sledovaného súboru s výnimkou kánonu tvárový trojuholník, ktorý sa našiel u 86,7 %.

Prof. Ing. Anton Tallo, CSc., položil habilitantke zaujímavú otázku. V súčasnosti medzi moderné biometrické identifikácie ľudí patrí identifikácia podľa tváre. Existuje veľké množstvo databáz fotografií žijúcich osôb. Je možné využiť tieto databázy fotografií tak, že sa pomocou nich opačným postupom zhotoví model lebky? Teda či môže antropológ urobiť rekonštrukciu lebky pre živého človeka. Vytvorila by sa tak databáza, ktorá by sa v prípade potreby porovnávala s fotografiami živých ľudí. Odpoveď: Áno je to možné, pomocou CT štruktúr sa to dá.

Prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc., sa opýtal na identifikáciu osôb podľa biometrie tváre. Pri spáchaní trestného činu je podozrivý zachytený kamerou, ale po prezretí tohto záznamu dotyčný tvrdí, že to nie je on. Vie v tomto prípade pomôcť antropológ? Antropológ využíva na identifikáciu morfologické črty tváre. Na ich základe môže skúmanú osobu vylúčiť alebo označiť. Nie je to však 100 % metóda.

Prof. Ing. Ferdinand Devínsky, DrSc., sa opýtal, ako vyzerá z hľadiska skúmania mäkkých tkanív priemerný Slovak a Slovenka. Aká presnosť určenia etnika, pohlavia, veku a pod. sa dosiahne pri použití metódy rekonštrukcie tváre z lebky? Ako dlho v priemere trvá táto rekonštrukcia? Odpoveď: Závisí najmä od stavu skeletu, či je v stave rozkladu, či sú zachované mäkké časti tkanív, alebo nie. Presnosť antropológa závisí najmä od jeho skúseností.

Po odpovediach habilitantky predseda habilitačnej komisie na základe reakcií účastníkov rozpravy konštatoval, že habilitantka dostatočne reagovala na všetky otázky a problémy, ktoré z rozpravy vyplynuli. Predseda habilitačnej komisie ukončil verejné rokovanie a po prestávke rokovanie pokračovalo svojou neverejnou časťou.

Habilitačná komisia dospela k záveru, že habilitantka predloženou dokumentáciou, habilitačnou prednáškou a obhajobou habilitačnej práce preukázala svoju odbornú erudíciu, pedagogickú spôsobilosť a spĺňa aj ďalšie požiadavky spojené s udelením vedecko-pedagogického titulu "docent", a preto jej odporúča priznanie tohto titulu v odbore ochrana osôb a majetku. Predseda habilitačnej komisie predniesol tieto závery Vedeckej rade Akadémie PZ.

Vedecká rada Akadémie Policajného zboru rozhodla tajným hlasovaním schváliť návrh na vymenovanie RNDr. Sone Masnicovej, PhD., za docentku v odbore 8.3.1. ochrana osôb a majetku.

*Ing. Eva Kunovská
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Oddelenie vedy a vedeckých projektov
e-mail: eva.kunovska@minv.sk*